

Determining the Awareness of Midwifery Students Regarding Cases of Domestic Violence and Gender Roles during the Pandemic Period[#]

Melek Şen Aytekin^{a,*}, Ayşenur Kahraman^b, Özgür Alparslan^c

Department of Midwifery, Faculty of Health Sciences, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

Acknowledgment

**This study was presented as an oral presentation at the 8th International 12th National Congress of Midwifery Students held in Ankara on May 12-14, 2022.*

History

Received: 01/03/2023

Accepted: 17/11/2023

ABSTRACT

The research was conducted to determine the relationship between midwifery department students' domestic violence situations, their awareness of domestic violence, and their attitudes towards gender roles during the COVID-19 pandemic. The descriptive, cross-sectional, and relationship-seeking research was conducted with midwifery students studying at a university's faculty of health sciences (N=368) and was completed with 215 students who participated voluntarily. The research data was collected between 01.05.2021-01.06.2021 while distance education was continuing due to the pandemic. Data was collected online using the "Personal Information Form, Domestic Violence Awareness Scale and Gender Roles Attitude Scale". The data were evaluated with the SPSS 26.0 package program and the statistical significance level was accepted as $p < 0,05$. The average age of the students is $20,70 \pm 1,69$ and 35% of them are first-year students in the midwifery department. 54,4% of the participants reported that they did not receive training on violence. Before the pandemic, 10,7% of the students and 10,2% during the pandemic reported that they were exposed to domestic violence, and 63,6% reported that the degree of violence they were exposed to increase during the pandemic period. The average score of the students on the Domestic Violence Awareness Scale was $26,43 \pm 8,83$, and it was determined that the students' awareness of domestic violence was at a low level. The average score of the students from the Gender Roles Attitude Scale was $59,14 \pm 9,78$ and it was determined that they had a moderate level of attitude towards gender roles. In the correlation analysis conducted between the total score of the Domestic Violence Awareness Scale and the total score of the Gender Roles Attitude Scale, it was determined that there was a weak negative relationship ($r = -0,325$, $p < 0,001$). According to the research, it was observed that the degree of domestic violence increased during the pandemic period. It was determined that students' awareness of domestic violence and their attitude towards gender roles were at a medium level, and the level of domestic violence increased during the pandemic. It was also found that as students' attitudes towards gender roles increased, awareness of domestic violence decreased.

Keywords: COVID-19, Domestic violence, Gender role, Midwifery

Ebelik Öğrencilerinin Pandemi Sürecinde Aile İçi Şiddet Durumları ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Farkındalıklarının Belirlenmesi[#]

Bilgi

**Bu çalışma 12-14 Mayıs 2022 tarihinde Ankara'da düzenlenen 8. Uluslararası 12. Ulusal Ebelik Öğrencileri Kongresinde Sözel Bildiri olarak sunulmuştur.*

Süreç

Geliş: 01/03/2023

Kabul: 17/11/2023

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Araştırma ebelik bölümü öğrencilerinin Covid-19 pandemisi sürecinde aile içi şiddet durumları, aile içi şiddete yönelik farkındalıkları ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı, kesitsel ve ilişkisel tipte gerçekleştirilen araştırma bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde okuyan ebelik öğrencileri ile yürütülmüştür (N=368), gönüllü katılan 215 öğrenci ile tamamlanmıştır. Araştırma verileri, 01.05.2021-01.06.2021 tarihlerinde pandemi döneminde, uzaktan eğitimler sürdürülüyorken toplanmıştır. Veriler "Kişisel Bilgi Formu, Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği" ile online anketler ile toplanmıştır. Veriler SPSS 26.0 paket programı ile değerlendirilmiş ve istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ kabul edilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması $20,70 \pm 1,69$ 'dur ve %35'i ebelik bölümü birinci sınıf öğrencisidir. Katılımcıların %54,4'ü şiddet konusunda eğitim almadıklarını bildirmişlerdir. Pandemi öncesinde öğrencilerin %10,7'si, pandemi sürecinde ise %10,2'si aile içi şiddete maruz kaldığını, %63,6'sı pandemi döneminde maruz kaldığı şiddet derecesinin arttığını bildirmiştir. Öğrencilerin Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nden aldıkları puan ortalaması $26,43 \pm 8,83$ olup öğrencilerin aile içi şiddet farkındalığının düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği'nden aldıkları puan ortalaması $59,14 \pm 9,78$ olup orta düzeyde cinsiyet rollerine ilişkin tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği toplam puanı ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği toplam puanı arasında yapılan korelasyon analizinde negatif yönde zayıf düzeyde bir korelasyon olduğu belirlenmiştir ($r = -0,325$, $p < 0,001$). Araştırmaya göre pandemi sürecinde aile içi şiddet derecesinin arttığı görülmüştür. Öğrencilerin aile içi şiddete yönelik farkındalığının ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeyinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Çalışma sonucunda pandemi de aile içi şiddet düzeyini artırdığı görülmüştür. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının arttıkça aile içi şiddetin azalması yönünde bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet, COVID-19, Ebelik, Toplumsal cinsiyet rolü

^a melekseytekin@gmail.com

^b https://orcid.org/0000-0003-2490-8390

^c kahramanayse122@gmail.com

^d https://orcid.org/0000-0001-8194-9776

^e ozgralp60@gmail.com

^f https://orcid.org/0000-0002-2264-2886

Giriş

Şiddet kavramı, bireye veya bir gruba yönelen, farklı türleri olan; fiziksel, cinsel, psikolojik ve sözel türleri bulunan ayrıca cebir ve zorlamayı tanımlayan bir kavramdır (Özkan, 2017). Şiddetle ilgili tanımlanan, aile içi şiddet kavramı, aile içinde çocuk istismarı ve yakın partner şiddetini içerebilecek tehdit veya diğer şiddet içeren davranışları ifade eder (Usher ve ark., 2020). Aile içi şiddet özellikle kadın, çocuk veya yaşlılara yönelik olmaktadır (Özyürek ve Kurnaz, 2019; Boserup ve ark., 2020). Aile içi şiddete yönelik araştırmalar incelendiğinde, Tel ve ark.,'ı (2019) evli kadınların %30,5'inin şiddet gördüğünü, Gencer ve ark.,'ı (2019) kadınların %67,7'sinin partner şiddetine uğradığını belirtmiştir. Türkiye'de 2014 yılında yapılan bir araştırmada aile içi şiddete uğrayan kadınların %35,5'i fiziksel, %30,0'i ekonomik, %43,9'u duygusal, ve %12,0'inin cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015). Yapılan farklı bir çalışmada da kadınların %36,28'i fiziksel, %58,2'i psikolojik, %40,28'i ekonomik ve %24,28'i cinsel şiddete maruz kaldığı bulunmuştur (Gencer ve ark., 2019). Şiddet olayının mağduru olan kadınlar genellikle cinsiyetleri nedeniyle bu duruma maruz kalmaktadırlar. Cinsiyet, doğuştan gelen biyolojik ve genetik özelliktir. Toplum içinde bireye cinsiyetine göre belirli roller yüklenmektedir. Bu roller toplumsal cinsiyet rollerine işaret etmektedir. Geleneksel olarak cinsiyet rolleri nedeniyle kadın geri planda kalabilir ve sorumluluk almada erkekler ile eşdeğer görülmemesine neden olabilir. Hatta bu durum nedeniyle aile içi şiddet durumları artabilmektedir (Bakioğlu ve Türküm, 2019).

Dünya Sağlık Örgütü COVID-19 enfeksiyonu nedeniyle pandemi ilan ettiğinden beri tüm dünyada ve ülkemizde enfeksiyonun yayılmasını azaltmak için "evde kal" gibi önerilerde bulunulmaya başlanmıştır. Daha sonraki süreçte COVID-19 enfeksiyonunun hızla yayılması ve ağır hastalık ve ölüme yol açması nedeniyle alınan önlemler arttırılmıştır. Bu önlemlerden bazıları; sosyal mesafe kuralları, mesai saatlerinden değişiklik, maske kullanımı, yüz yüze eğitime ara verilmesi, sosyal izolasyon, sokağa çıkma yasağıdır (Humphreys ve ark., 2020). Salgın hastalık varlığı ve karantinaya maruz kalmak insanlarda genellikle öfke, anksiyete, depresyon gibi olumsuz duygulara neden olabilmektedir (Humphreys ve ark., 2020; Zhang, 2020). Zorunlu sosyal mesafe ve izolasyon stratejileri ve bu önlemlerin ekonomik sonuçları nedeniyle, küresel olarak insanlar stresli koşullar altında yaşamaya çalışmaktadır (Aşkın ve ark., 2020; Zhang, 2020). Sosyal izolasyon, enfeksiyon kontrolünün etkili bir yaklaşımı olsa da şiddete yol açabilecek stresin katalizörü olabilecek etkiye yol açabilir. Dolayısıyla aile içi şiddet olaylarının pandeminin getirdiği bu sebepler ile ilişkili olarak artmış olduğu düşünülmektedir (Usher ve ark., 2020). Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (United Nation Women) (2020) pandeminin ortaya çıkmasından sonra ilk alınan veri ve raporlara göre özellikle kadın ve kız çocuklarına yönelik olmak üzere aile içi şiddetin her türünün arttığını belirtmiştir. Benzer şekilde Çin ve Birleşik Krallık'ta da kadına yönelik şiddetin arttığı bildirilmiştir (Roesch ve ark., 2020). Pandemi sürecinde aile içi şiddetle yaşayan insanların sosyal izolasyon nedeniyle

yardım istemek için daha az fırsatları olduğu bildirilmektedir. Sosyal izolasyon, aynı zamanda, fiziksel veya duygusal aile içi şiddetin ve tacizin başkaları tarafından daha az görünür olması gizli kalmasına neden olabilmektedir (Usher ve ark., 2020). Şiddetin önlenmesi için; riskin algılanması, farkında olunması, duyarlılık, şiddeti tanımlayabilme, şiddetin nedenlerinin ve sonuçlarının bilinmesi gerekmektedir (Özyürek ve Kurnaz, 2019).

COVID-19 pandemisinin beraberinde getirdiği bir diğer zorluk bireylerin eğitim süreçlerini etkilemesi olmuştur. Pandemi nedeniyle üniversitelerde yüz yüze eğitimler yerine uzaktan eğitimler başlamıştır. Eğitimin uzaktan olması nedeniyle üniversite öğrencileri evlerinde eğitimlerini sürdürmüşlerdir. Sosyal izolasyonun etkisiyle aileleri ile birlikte evde kalmak durumunda olan üniversite öğrencilerinin aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili çatışmalara maruz kaldığı düşünülmektedir. Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalığının olup olmadığı ise şiddeti bildirme durumunu etkileyecek önemli bir faktördür. Yine toplumsal cinsiyete yönelik tutumları hem aile içi şiddeti hem de şiddeti tanımayı etkileyecek durumlardan olabilir.

Bu bilgilerden yola çıkarak araştırma ebelik bölümü öğrencilerinin pandemi sürecinde aile içi şiddet durumları ile aile içi şiddet farkındalığı düzeyleri, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve bu ikisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma soruları;

1. Ebeklik bölümü öğrencilerinin pandemi öncesinde aile içi şiddet uğrama durumları nasıldır?
2. Ebeklik bölümü öğrencilerinin pandemi sürecinde pandemi öncesine göre aile içi şiddet durumları değişmiş midir?
3. Ebeklik bölümü öğrencilerinin sosyodemografik özelliklerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkisi nasıldır?
4. Ebeklik bölümü öğrencilerinin sosyodemografik özelliklerin aile içi şiddet farkındalıkları ile ilişkisi nasıldır?
5. Ebeklik bölümü öğrencilerinin Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nden (AİŞFÖ) aldıkları puanlar ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Ölçeğinden (TCRTÖ) aldıkları puanlar arasında ilişki nasıldır?

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın tipi

Bu çalışma, tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı türde bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebeklik Bölümü'nde okuyan öğrenciler (N=368) oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini ise evreni bilinen örneklem hesabına göre %90 güven aralığı ve ± 5 sapma değeri ile 188 ebeklik öğrencisi oluşturmaktadır. Ancak veri toplama sürecinde araştırmaya katılmayı kabul eden 215 ebeklik öğrencisi ile çalışma tamamlanmış, evrenin yarısından fazlasına ulaşılmıştır (%58,4).

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplanmadan önce kullanılan ölçeklerin izni, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan (09.04.2021/E-33490967-044-31434 sayı, No:08.02) etik kurul onayı ve ilgili fakülte yönetiminden uygulama izni alınmıştır. Araştırma verileri 01.05.2021-01.06.2021 tarihleri arasında pandemiden eve kapanma olduğu dönemde, uzaktan eğitimler sürdürülüyorken toplanmıştır. Pandemi nedeniyle çalışmanın anketleri Google Forms ile oluşturulmuş ve çevrimiçi anket uzantısı öğrencilere gönderilerek veriler toplanmıştır. Çevrimiçi anketlerde öğrenciler öncelikle çalışmanın amacı hakkında bilgilendirmeyi okuduktan sonra çalışmaya katılmaya gönüllü olduklarını belirtenler anket formlarını doldurmuşlardır. Katılımcıların veri toplama formlarını doldurmaları yaklaşık olarak 10-15 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri literatürden yararlanılarak hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği (AİŞFÖ) (Özyürek ve Kurnaz, 2019) ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) (Bakioğlu ve Türküm, 2019) ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu; literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulan katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemeye yönelik 16 soru ve aile içi şiddete şahit olma ve maruz kalma durumlarını belirlemeye yönelik 18 soru olmak üzere toplam 34 açık ve kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır (Yaman Efe ve Ayaz, 2010; Abuhammad, 2021; Gosangi ve ark., 2021; Piquero et al., 2021).

Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği; Özyürek ve Kurnaz (2019) tarafından geliştirilen ölçme aracı, yetişkinlerin aile içi şiddete ilişkin farkındalıklarını belirlemeye yönelik kullanılmaktadır. Dört alt boyut (Aile İçi Şiddetin Tanımlanması, Aile İçi Şiddetin Sonuçları, Aile İçi Şiddetin Kabul edilmesi, Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi) ve 20 madde içeren ölçek, üçlü derecelendirilerek (katılıyorum, kısmen katılıyorum ve katılmıyorum) puanlanmaktadır. Ölçekte bulunan 11-20 arasındaki maddeler ters kodludur. Ölçekten alınan puan 20-60 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanların artması katılımcının aile içi şiddete yönelik farkındalığının yüksek düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,85 olarak hesaplanmıştır. Araştırmamızda iç tutarlılık katsayısı 0,94 olarak hesaplanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği; García-Cueto ve arkadaşları (2015) tarafından geliştirilen ölçek, Türk kültürüne Bakioğlu ve Türküm tarafından (2019) uyarlanmıştır. Tek boyuttan oluşan ölçekte 15 madde bulunmaktadır. Beşli likert tipte (1=Hiç katılmıyorum, 5=Tamamen katılıyorum) olan ölçeğin, 13 maddesi (3-15 arasındaki maddeler) ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar 23-67 arasında değişmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeyi, ölçekten alınan puan yükseldikçe yükselmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,88 olarak hesaplanmıştır. Araştırmamızda iç tutarlılık katsayısı 0,84 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 26.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı analizler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum, maksimum) ve Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Veriler normal dağılıma uygunluk gösterdiğinde bağımsız gruplarda t testi ve One Way Anova, normal dağılıma uygunluk göstermediğinde Kruskal Wallis-H testi ile analizler yapılmıştır. Çalışmada anlamlılık sınırı olarak $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlanmadan önce kullanılacak ölçeklerin kullanım izni araştırmacılarından e-posta yoluyla alınmıştır. Ayrıca araştırmacının yürütüldüğü üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan (09.04.2021/E-33490967-044-31434 sayı, No:08.02) etik kurul onayı ve araştırmacının yürütüldüğü kurumdan izin alınmıştır. Çalışmada öğrencilerin gönüllülüğü esas alınmış, bilgilendirilmiş onam online olarak alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kesitsel olarak yürütüldüğü için, elde edilen veriler sadece araştırmacının yapıldığı zaman için geçerli olması ve zamana bağlı olarak değişebilmesi nedeni ile sınırlılık göstermektedir. Araştırmanın ikinci sınırlılığı ise kullanılan veri toplama araçlarında yer alan soruların ve ölçek maddelerinin fazla olmasıdır. Bu durum anket formunun cevaplanmasında öğrencilerin sıkılmasına neden olmuş olabilir. Bu nedenle öğrenciler mevcut durumlarını tam olarak yansıtmayan yanıtlar vermiş olabilir. Araştırmanın diğer bir sınırlılığı ise elde edilen verilerin öğrencilerin tutumunu ölçmesidir. Öğrencilerden derinlemesine görüşmelerle duygu durumlarını yansıttıkları yanıtlar alınamamasıdır.

Bulgular ve Tartışma

COVID-19 enfeksiyonu insanları yalnızca hastalık yükü olarak değil aynı zamanda ekonomik, sosyal yönleri nedeniyle olumsuz şekilde etkilemiştir. Toplumun küçük birimi olan ailenin de pandemi nedeniyle aile içi ilişkiler bakımından etkilenmiş olması muhtemeldir. Aile içi şiddet COVID-19 pandemisi sırasında artan toplum sağlığı sorunu haline gelmiştir, çünkü şiddete maruz kalan bireyler şiddete uğradıkları kişilerle sürekli aynı ortamda bulunmakta, artan ekonomik ve sağlıkla ilgili streslerle karşı karşıya kalmaktadırlar (Baidoo ve ark., 2021). Böylelikle pandemi nedeniyle yapılan sosyal mesafe ve karantina, kadınlara ve çocuklara yönelik farklı şiddet türlerini hızlandırabilecek veya tetikleyebilecek ideal bir ortam hazırlamaktadır (Abuhammad, 2021). Pandemi nedeniyle aile içi şiddetin değişen durumunu belirlemek amacıyla bu çalışma ebek bölümü öğrencilerinin aile içi şiddete maruziyet durumları, aile içi şiddet farkındalıkları ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve bu durumlar arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla

yürütülmüştür. Bu bölümse ise araştırmadan elde edilen bulgular literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Öğrencilerin yaş ortalaması 20,70±1,69 (min=17, max=28) yıldır. Katılımcıların %35'i ebelik bölümü birinci sınıf öğrencisi olup, %63,3'ü Anadolu Lisesi'nden mezun olmuştur. Öğrencilerin %98,6'sı bekar, %29,3'ü şehir merkezinde ve %79,5'i çekirdek ailesi ile yaşamaktadır. Öğrencilerin %66,5'i gelirlerinin giderlerine denk olduğunu bildirmiştir. Öğrencilerden %97,2'sinin kardeşi olduğu ve kardeşi olanların %53,6'sının hem kız hem de erkek kardeşi olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ebeveynlerinden; %53,5'inin annesi ilkökul mezunu ve %85,1'i ev hanımı %44,2'sinin babası ortaokul mezunu ve %23,7'si emeklidir. Ebeveynlerin %85,6'sı evli ve sağdır.

Öğrencilerin yarısına yakını (%45,6) şiddet konusunda eğitim aldığını bildirmiştir. Bu nedenle şiddeti tanıdıkları düşünülmektedir. Pandemi öncesinde aile içi şiddete maruziyet durumları sorgulandığında katılımcıların %10,7'si evet yanıtını

vermiş ve bunlardan %48,0'ı şiddete baba tarafından maruz kaldıklarını ifade etmiştir. Maruz kalınan şiddet türü sorgulandığında, %36,4'ü hem sözel hem de psikolojik şiddet olduğunu bildirmişlerdir (Çizelge 1). Öğrencilerin pandemi öncesinde aile içi şiddete tanık olma durumlarına bakıldığında; %14,9'u aile içi şiddete şahit olduğunu, bu öğrencilerden %43,8 en çok anneye şiddet uygulandığı, %53,1'i şiddetin baba tarafından uygulandığı, %34,4'ü şahit olduğu şiddet türünün fiziksel, sözel ve psikolojik şiddet olduğunu bildirmişlerdir (Çizelge 2). Pandemi öncesine bakıldığında bazı öğrencilerin hem maruz kaldığı hem de tanık olduğu şiddet olaylarının olduğunu söylemek mümkündür. Pandemi öncesi literatüre bakıldığında Yaman Efe ve Ayaz'ın (2010) çalışmasında kadınların çoğunluğunun fiziksel şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir. Farklı bir çalışmada ise öğrencilerin %44,1'i şiddet gördüğünü, %43,6'sı ebeveynler arası şiddete tanık olduğunu bildirmiştir (Kanbay ve ark., 2012).

Çizelge 1. Öğrencilerin pandemi öncesi ve pandemi sırasında aile içi şiddete maruz olma durumları

Table 1. Students' exposure to domestic violence before and during the pandemic

Değişken		n	%		
Şiddet konusunda eğitimi alma durumu					
Evet		98	45,6		
Hayır		117	54,4		
Öğrencilerin pandemi sırasında maruz kaldığı şiddetin pandemi öncesine göre değişimi**					
Arttı		14	63,6		
Azaldı		1	4,6		
Değişmedi		7	31,8		
Pandemi Öncesi Değişkenler		n	%		
Öğrencilerin aile içi şiddete maruz kalma durumu		Pandemi Sırası Değişkenler			
Öğrencilerin aile içi şiddete maruz kalma durumu		Öğrencilerin aile içi şiddete maruz kalma durumu			
Evet	223	10,7	Evet	22	10,2
Hayır	192	89,3	Hayır	193	89,8
Öğrencilere şiddet uygulayan aile bireyleri *		Öğrencilere şiddet uygulayan aile bireyleri **			
Baba	11	48,0	Baba	10	45,5
Anne	1	4,3	Anne	1	4,5
Kız kardeş	2	8,8	Erkek kardeş	3	13,6
Erkek kardeş	1	4,3	Anne ve baba	1	4,5
Anne ve baba	1	4,3	Baba ve erkek kardeş	2	9,2
Anne, kız kardeş ve erkek kardeş	1	4,3	Anne, baba ve kız kardeş	1	4,5
Anne, baba ve erkek kardeş	2	8,8	Anne, baba ve erkek kardeş	4	18,2
Anne, baba, kız kardeş ve erkek kardeş	1	4,3			
Baba ve erkek kardeş	1	4,3			
Anne ve erkek kardeş	1	4,3			
Diğer	1	4,3			
Öğrencilerin maruz kaldığı şiddet türü*		Öğrencilerin maruz kaldığı şiddet türü**			
Sözel			Sözel	2	9,1
Psikolojik	1	4,5	Psikolojik	3	13,6
Ekonomik	4	18,2	Sözel ve psikolojik	4	18,2
Sözel ve psikolojik	1	4,5	Psikolojik ve ekonomik	1	4,6
Psikolojik ve ekonomik	8	36,4	Fiziksel, sözel ve psikolojik	3	13,6
Fiziksel, sözel ve psikolojik	2	9,1	Fiziksel, sözel ve ekonomik	1	4,6
Sözel, psikolojik ve ekonomik	4	18,2	Sözel, psikolojik ve ekonomik	5	22,7
	2	9,1	Fiziksel, sözel, psikolojik ve ekonomik	3	13,6

* pandemi öncesinde aile içi şiddete maruz kalan 23 öğrenci üzerinden istatistik yapılmıştır.

** Pandemi sürecinde aile içi şiddete maruz kalan 22 öğrenci üzerinden istatistik yapılmıştır.

Çizelge 2. Öğrencilerin pandemi öncesi ve pandemi sırasında aile içi şiddete tanık olma durumları
Table 2. Students' witnessing of domestic violence before and during the pandemic

Pandemi öncesi değişkenler	n	%	Pandemi Sırası Değişkenler	n	%
Öğrencilerin aile içi şiddete şahit olma durumu			Öğrencilerin aile içi şiddete şahit olma durumu		
Evet	32	14,9	Evet	22	10,2
Hayır	183	85,1	Hayır	193	89,8
Aile içi şiddetin uygulandığı aile bireyi*			Aile içi şiddetin uygulandığı aile bireyi**		
Anne	14	43,8	Anne	6	27,3
Baba	1	3,1	Kız kardeş	3	13,6
Kız kardeş	5	15,6	Erkek kardeş	4	18,2
Anne, kız kardeş erkek kardeş	1	3,1	Anne, baba, kız kardeş ve erkek kardeş	1	4,5
Anne ve kız kardeş	3	9,4	Anne ve kız kardeş	4	18,2
Anne ve erkek kardeş	1	3,1	Anne ve erkek kardeş	1	4,5
Kız kardeş ve erkek kardeş	1	3,1	Anne, kız kardeş ve erkek kardeş	2	9,2
Diğer	6	18,8	Kız kardeş ve erkek kardeş	1	4,5
Öğrencilerin şahit olduğu aile içi şiddeti uygulayan aile bireyi*			Öğrencilerin şahit olduğu aile içi şiddeti uygulayan aile bireyi**		
Baba	17	53,1	Baba	10	45,5
Anne	1	3,1	Anne	2	9,1
Kız kardeş	1	3,1	Erkek kardeş	4	18,3
Erkek kardeş	5	15,7	Anne, baba, kız kardeş ve erkek kardeş	1	4,5
Anne, baba ve erkek kardeş	1	3,1	Baba ve kız kardeş	1	4,5
Anne ve diğer	1	3,1	Anne, baba ve erkek kardeş	1	4,5
Baba ve erkek kardeş	1	3,1	Baba ve erkek kardeş	2	9,1
Anne ve baba	1	3,1	Anne, baba ve kız kardeş	1	4,5
Diğer	4	12,6			
Öğrencilerin şahit olduğu şiddet türü*			Öğrencilerin şahit olduğu şiddet türü**		
Fiziksel	5	15,6	Sözel	5	22,8
Sözel	4	12,5	Psikolojik	2	9,1
Psikolojik	2	6,3	Fiziksel, sözel ve psikolojik	1	4,5
Fiziksel ve sözel	5	15,6	Fiziksel, sözel, psikolojik, ekonomik	2	9,1
Fiziksel ve psikolojik	1	3,1	Sözel ve psikolojik	5	22,8
Sözel ve psikolojik	4	12,5	Sözel, psikolojik, ekonomik	2	9,1
Fiziksel, sözel ve psikolojik	11	34,4	Fiziksel ve sözel	3	13,6
			Psikolojik ve cinsel	1	4,5
			Fiziksel ve psikolojik	1	4,5
Öğrencilerin pandemi sırasında tanık olduğu şiddetin pandemi öncesine göre değişimi**					
Arttı				11	50
Azaldı				1	4,5
Değişmedi				10	45,5

* pandemi öncesinde aile içi şiddete şahit olan 32 öğrenci üzerinden istatistik yapılmıştır.

** Pandemi sürecinde aile içi şiddete şahit olan 22 öğrenci üzerinden istatistik yapılmıştır.

Pandemi öncesinde var olan şiddetin pandemi sırasında nasıl değiştiği sorgulandığında ise öğrencilerin %10,2'si aile içi şiddete maruz kaldığını, %45,5'i şiddetin baba tarafından uygulandığını, %22,7'si sözel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Katılımcıların %63,6'sı da pandemi öncesine göre kıyasladıklarında maruz kaldığı şiddet derecesinin arttığını belirtmiştir (Çizelge 1). Pandemi sürecinde de öğrencilerin %10,2'si aile içi şiddete tanık olduklarını, %27,3'ü en çok anneye şiddet uygulandığını, şiddetin %45,5 ile en çok baba tarafından uygulandığını, %22,8'si sadece sözel şiddete %22,8' ise hem sözel hem de psikolojik şiddete şahit olduklarını bildirmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %50'si

pandemi öncesine göre tanık oldukları şiddet derecesinin arttığını belirtmiştir (Çizelge 2). Ebelik ve hemşirelik öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada ise öğrencilerin %26,2'si anne ve babadan şiddet gördüğünü, şiddet görenlerin %49,0'ı psikolojik şiddet gördüğünü, ayrıca şiddete tanık olduğunu bildiren öğrencilerin %15,2'si şiddetin aile içinde olduğunu bildirmiştir (Dağlar ve ark., 2017).

Literatüre bakıldığında Piquero ve arkadaşları (2021) tarafından COVID-19 ile ilgili kısıtlamaların (yani evde kalma emirleri, karantina emirleri) aile içi şiddet olayları üzerindeki etkisine bakmak amacıyla yapılan sistematik bir derlemede 18 çalışma incelemişler. Çalışmalarının

sonucunda aile içi şiddet olaylarının arttığına dair kanıtların güçlü olduğu sonucunu bildirmişlerdir (Piquero et al., 2021). Farklı bir çalışmada ise yine aile içi şiddet vakalarının arttığı bildirilmiştir (Cappa ve Jijon, 2021). Pandemi sırasında ve sonrasında kadına yönelik şiddetin arttığını ortaya koyan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, medya tarafından yapılan yaygın raporlar ve buna ilişkin anekdot niteliğinde kanıtlar bulunmaktadır (Abuhammad, 2021). Diğer çalışmaların aksine acil servis başvurularının incelendiği farklı bir çalışmada aile içi şiddet vakalarında düşme olduğu ancak bunun COVID-19 kapma korkusu, eve kapanma yasakları ve sağlık kuruluşlarından kaçınma gibi nedenlerle düşük görünmesine bağlı olabileceği bildirilmiştir (Muldoon ve ark., 2021).

Abuhammad (2021) 687 kadın ile yaptığı çalışmada kadınların yaşlarının 18 ile 55 arasında değiştiğini ve %35'inin evli olduğunu bildirmiştir. Aynı çalışmada 687 kadından %40'ı (n=287) pandemi sırasında şiddet gördüğünü, evli olan kadınların ve işsiz olan kadınların, şiddete daha fazla maruz kaldığı bildirilmiştir. Bu çalışmada aile içi şiddete şahit olma durumuna bakıldığında katılımcıların pandemi öncesinde %14,9'u, pandemi sırasında ise %10,2'si aile içi şiddete tanık olduğunu bildirmiştir. Şiddet uygulanan aile bireyinin pandemi öncesinde %43,8'i yalnızca anne olduğu ve %15,6'sının kız kardeş olduğu, pandemi sürecinde %27,3'ünün yalnızca anne olduğu, %18,2'sinin anne ve kız kardeşin birlikte şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir. Pandemi öncesinde ve sonrasında kız çocuklarına uygulanan şiddetin artmasında pandeminin beraber getirdiği yaşam koşullarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Gosangi ve arkadaşları (2021) acil servis başvuru verilerini inceleyerek yaptıkları çalışmada COVID-19 salgını sırasında yakın partner şiddeti mağdurlarının toplam sayısında genel bir düşüş olsa da fiziksel yakın partner şiddeti insidansı ve şiddetinin arttığını bildirmişlerdir. Aynı çalışmada mağdurların toplam sayısında genel bir düşüş olma nedeninin acil serviste virüse maruz kalma korkusu ile ilişkili olabileceği olarak bildirilmiştir (Gosangi ve ark., 2021). Mevcut çalışmamızda ise pandemi öncesinde %53,1 oranında babalar şiddet uygularken %43,8 oranında yalnızca anneler şiddete maruz kalmaktadır. Pandemi sürecinde ise %45,5 oranında babalar şiddet uygularken %23,7 oranında yalnızca anneler, %18,2 oranında erkek kardeş, %18,2 oranında anne ve kız kardeş şiddete maruz kalmıştır. Çalışmada pandemi öncesi ve sürecine bakıldığı zaman pandemi sürecinde şiddete uğrayan aile bireylerinin arttığı, şiddetin farklı aile bireylerine yöneldiği bulunmuştur. Bu durum bireylerin evde daha fazla zaman geçirmesiyle ilişkilendirilebilir. Çalışmada literatürle benzer şekilde partner şiddeti devam ederken, kız çocuklarının şiddete uğramasında bir artış olmuştur. Bu şiddet uygulayıcısının ise genelde evdeki erkek kardeşten gelen erkeğin kadına uyguladığı şiddet unsuru olduğu görülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin pandemi öncesinde sözel ve psikolojik aile içi şiddete maruz kaldığı, pandemi sırasında

en çok maruz kaldıkları şiddetin ise sözel, psikolojik ve ekonomik şiddet yönünde olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin şahit oldukları aile içi şiddet olaylarına bakıldığında pandemi öncesinde en çok fiziksel, sözel ve psikolojik şiddet uygulanırken, pandemi sırasında sözel ve psikolojik şiddetin daha yoğun olduğunu bildirmişlerdir (Çizelge 1, Çizelge 2). Çalışmada öğrenciler pandemi öncesinde ve sürecinde sözel ve psikolojik şiddete maruz kalırken, pandemi sürecinde ek olarak ekonomik şiddete de maruz kalmaları pandemiye bağlı ortaya çıkan işsizlik, ekonomik sorunlardan kaynaklanmış olabilir.

Çalışmada öğrencilerin AİŞFÖ'den aldıkları puan ortalamasının 26,43±8,83 olduğu, aile içi şiddet ile ilgili şiddeti yorumlamada beklenen davranış ve tutumlarının eksik olduğu ve aile içi şiddete yönelik farkındalıklarının düşük düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir (Çizelge 3). Araştırmaya göre öğrenciler eğitimleri sürecinde şiddet, şiddeti önleme konuları hakkında eğitim almış olsalar da öğrencilerin geleneksel kadın rolünden kurtulamadıkları, paternal kültürün etkisi ve küçük yaşlarda şiddeti deneyimlemiş olabilmeleri nedenleri ile farkındalıklarının düşük olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin yarısından biraz fazlası henüz şiddet hakkında eğitim de almamıştır. Şiddete yönelik farkındalık oranlarının azlığını bu durumun da etkilediği söylenebilir. Literatüre bakıldığında Çal ve Aydın Avcı'nın (2020) bu çalışmadan farklı ölçekler ile yaptığı çalışmada öğrencilerin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanlarının (22,37±7,63) düşük düzeyde olması nedeniyle, aile içi şiddete yönelik olumsuz tutum içerisinde oldukları bildirilmiştir. Farklı bir çalışmada ise üniversite öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının 19,6±7,4 ve aile içi şiddet ile ilgili tutumlarının olumsuz olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Irmak Vural ve ark., 2020). Araştırma sonuçları literatür ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada öğrencilerin aile içi şiddetin tanımlanması alt boyutundan aldıkları puanın düşük (6,20±2,41) olması şiddet türüne yönelik olarak farkındalığın zayıf olması nedeni ile olabilir. Öğrencilerin yalnızca fiziksel şiddeti "şiddet" olarak algılayıp diğer şiddet türlerini şiddet olarak algılamıyor olması da bu sonucun bir nedeni olabilir. Öğrencilerin Aile İçi Şiddetin Sonuçları alt boyutundan aldıkları puanın oldukça düşük olması (5,98±2,46) aile içi şiddetin sonuçlarını kavrayamadığını göstermektedir. Öğrenciler şiddet nedeniyle öldürme, intihar, sağlık sorunlar, ailenin parçalanması gibi sonuçlara sebep olabileceğinin farkında olmadıkları söylenebilir. Yine öğrencilerin Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi alt boyutundan aldıkları puanın orta düzeyde olması (7,57±2,94) aile içi şiddetle ilgili durumları kabullendiklerini de göstermesi bakımından önemlidir. Buna göre öğrenciler şiddetin aile içinde kalması gerektiğini, yasal yola başvurulmaması gerektiğini, sevgi varsa şiddetin önemli olmadığını, şiddet uygulayan büyüğe karşı gelinmemesi gerektiğini düşünüyor olabilirler. Aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyutundan alınan puanın orta düzeyde (6,67±2,90) olması bireyin aile içi şiddeti normalleştirme eğiliminde olduğunu göstermektedir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalığı ölçeği ve toplum cinsiyet rolleri tutum ölçeklerinden aldıkları puan ortalamaları

Table 3. The average scores of the students from the domestic violence awareness scale and the social gender roles attitude scales

Ölçekler ve Alt Boyutları		$\bar{X} \pm SD^*$ (min-max)
	Toplam	26,4326 \pm 8,83 (20-60)
Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği	Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	6,20 \pm 2,41 (5-15)
	Aile İçi Şiddetin Sonuçları	5,98 \pm 2,46 (5-15)
	Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	7,57 \pm 2,94 (5-15)
	Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	6,67 \pm 2,90 (5-15)
Toplum Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	Toplam	59,14 \pm 9,78 (28-75)

* \bar{X} =ortalama, SD=Standart sapma

Bu çalışmada öğrencilerin TCRTÖ'den aldıkları puan ortalaması 59,14 \pm 9,78 (28-75)'dür. Buna göre öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin yüksek düzeyde tutuma sahip olduğu yorumu yapılabilir (Çizelge 3). Yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin TCRTÖ'den öğrenciler 54,31 puan almışlardır (Palas Karaca ve Çubukçu Aksu, 2020). Literatürle benzer şekilde bu çalışmada da öğrencilerin orta düzeyde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları söylenebilir. Buradan yola çıkarak öğrencilerin erkek ve kadının eşit toplumsal roller almaları gerektiğini düşündükleri yorumu yapılabilir.

Araştırmada AİŞFÖ toplamı ve alt boyutları puanları ile TCRTÖ toplam puanı arasındaki korelasyon analizi değerlendirildiğinde, ölçek toplam puanları arasında negatif yönde, zayıf düzeyde, anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=-0,325$, $p<0,001$) (Çizelge 4). Buna göre toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum puanları yüksek olan öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıklarının düşük olduğu söylenebilir. AİŞFÖ'ü aile içi şiddetin tanımlanması alt boyutu toplam puanı ile TCRTÖ toplam puanı arasında ($r=-0,233$, $p<0,001$), negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. AİŞFÖ'ü aile içi şiddetin sonuçlanması alt boyutu toplam puanı ile TCRTÖ toplam puanı arasında ($r=-0,225$, $p<0,001$), negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. AİŞFÖ'ü aile içi şiddetin kabullenilmesi alt boyutu toplam puanı ile TCRTÖ toplam puanı arasında ($r=-0,371$, $p<0,001$), negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. AİŞFÖ'ü aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyutu toplam puanı ile TCRTÖ toplam puanı arasında ($r=-0,227$, $p<0,001$), negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4). TCRTÖ ve AİŞFÖ her bir alt boyutu ile de negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Buna göre toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumu puanı yüksek olan öğrencilerin aile içi şiddetin tanımlanması, sonuçları, kabullenilmesi ve normalleştirilme düzeyinin daha düşük olduğu söylenebilir. Ölçekler arasındaki ortaya çıkan bu ilişki dikkate alındığında her ne kadar öğrenciler toplumsal cinsiyet rollerinin erkek ve kadın arasında benzer olması gerektiğini düşünse de bu durumun öğrencilerin aile içi şiddete yönelik farkındalık düzeylerini negatif yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir. Bu durumun nedeni olarak öğrencilerin aile içi şiddetin anlayıp

yorumlamasında gerekli bilgi düzeyine sahip olmadıklarından ya da hala geleneksel rollere uyum gösteriyor olmalarından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Çizelge 4. Aile içi şiddet farkındalığı ölçeği ve toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği arasındaki korelasyon

Table 4. Correlation between domestic violence awareness scale and gender roles attitude scale

Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği	Toplam Puanı
Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği Toplam puanı		$r:-0,325^*$ $p:0,000$
Aile İçi Şiddetin Tanımlanması		$r:-0,233^*$ $p:0,001$
Aile İçi Şiddetin Sonuçları		$r:-0,225^*$ $p:0,001$
Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi		$r:-0,371^*$ $p:0,000$
Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi		$r:-0,227^*$ $p:0,001$

* $p<0,01$; r : Pearson korelasyon katsayısı

Literatür incelendiğinde ebelik bölümü öğrencileri ile yapılan çalışmada toplumsal cinsiyet rol tutumları ile kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin tutum arasında orta düzeyde negatif yönde ilişki bulunduğu bildirilmiş ve kadına yönelik şiddetin azalması sağlandığında toplumsal cinsiyete yönelik eşitlikçi tutumun artacağı bildirilmiştir (Güven ve Altay, 2020). Eşinden şiddet gören kadınlar ile yapılan bir çalışmada, çalışan kadınlardan eşinden şiddet görenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel bir tutuma sahip olduğu, çalışan kadınlardan eşinden şiddet görmeyenlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu bulunmuştur (Yüksel Şahin ve Çanakçı, 2022). Ergen bireyler ile yapılan bir çalışmada geleneksel toplumsal cinsiyet bakış açısının kadına yönelik şiddeti daha normal karşılanmasına yol açtığı bildirilmiştir (Dursun, 2020). Evli erkekler ile yapılan farklı bir çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri ile kadına yönelik şiddet puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Rende, 2020). Üniversite öğrencileri ile nitel tasarımda yürütülen bir çalışma sonucunda toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet arasında pozitif bir ilişki olduğuna yönelik algnın bulunduğu bildirilmiştir (Aslan ve Demirci, 2019).

Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre ölçeklerden aldıkları puanlar arasında fark olup olmadığı incelenmiştir. Mezun olunan lise türü ile TCRTÖ'den ve AİŞFÖ'den alınan toplam puan arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Yaşanılan yer, aile tipi, ekonomik durum, annenin ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, kardeşe sahip olma arasında TCRTÖ'den ($p>0,05$) (Çizelge 5.1/5.2). Literatürde benzer şekilde sonuçlara ulaşan çalışmalar mevcuttur (Aydın ve ark., 2016; Ergin ve ark., 2019; Dikmen ve Marakoğlu, 2019). Yaşanılan yer, aile tipi, ekonomik durum, annenin ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, kardeşe sahip olma arasında AİŞFÖ'den alınan puanlar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Çizelge 5.1/5.2). Literatürde de aile içi şiddet farkındalığını yaşadığı yer, gelir durumu, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim düzeyinin etkilemediği bildirilmiştir (Aydın ve Parlak, 2022; Başgöl ve ark, 2023). Çalışmadan farklı olarak aile tipinin aile içi şiddet farkındalığını etkileyebileceği bildirilmiştir (Aydın ve Parlak, 2022; Başgöl ve ark, 2023). Başgöl ve ark. (2023)

çalışmalarında kardeş sayısı ile aile içi şiddet farkındalığı arasında fark olduğunu, 1-2 kardeşe sahip olan öğrencilerin 3 ve üzeri kardeşe sahip olan öğrencilere kıyasla aile içi şiddet farkındalıklarının daha olumlu olduğunu bildirmişlerdir. Şiddete yönelik eğitim alama durumu ile TCRTÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş olup ($p<0,05$), AİŞFÖ'den alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$) (Çizelge 5.1/5.2). Literatürde toplumsal cinsiyet konulu eğitime katılanların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum puanının yüksek olduğu ve anlamlı düzeyde farklılık olduğu bildirilmiştir (Ergin, Bekar ve Aydemir Acar, 2019). Anne babanın birlikte olma durumu ile AİŞFÖ'den alınan puan arasındaki ilişki anlamlı bulunmuş olup, TCRTÖ'den alınan puanlar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p<0,05$) (Çizelge 4). Ergin ve ark. (2019), çalışmasında anne ve babası ayrı olanlarda toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Buna göre bazı Sosyo demografik özelliklerin toplumsal cinsiyete yönelik tutumları ve aile içi şiddete yönelik farkındalığı etkilediği söylenebilir.

Çizelge 5.1. Bazı sosyodemografik değişkenler ve ölçeklerden alınan puanlar

Table 5.1. Some sociodemographic variables and scores from scales

Değişkenler	TCRTÖ		AİŞFÖ	
	$\bar{X} \pm SD$	Test p	$\bar{X} \pm SD$	Test p
Mezun olunan lise				
Normal lise	49,23±11,95abc		32,29±8,42a	
Sağlık meslek lisesi	60,22±9,01a	F: 6,170	25,45±9,04	F:3,24
Anadolu Lisesi	60,19±8,66b	p: 0,00	25,74±8,84a	p:0,013
Fen lisesi	61,70±8,38c		24,52±4,95	
Diğer	55,50±13,43		30,50±9,53	
Yaşanılan yer				
Köy	58,62±9,12	F, 2,407	24,05±5,60	F: 2,505
İlçe	59,35±8,89	p: 0,068	25,12±7,33	p: 0,060
Şehir	56,98±10,65		28,26±9,53	
Büyükşehir	61,67±9,66		27,29±10,61	
Aile tipi				
Çekirdek aile	59,21±9,83	F: 0,230	26,24±9,04	F: 1,072
Geniş aile	58,64±9,40	p: 0,876	27,03±7,87	p: 0,362
Boşanmış/ayrı yaşayan aile	57,90±11,75		24,50±6,39	
Ebeveynlerden birinin vefat ettiği aile	61,83±8,42		32,16±10,14	
Ekonomik durum				
Geliri giderinden az	57,26±9,44	F: 2,192	28,67±9,79	F: 2,274
Geliri giderine denk	59,36±9,97	p: 0,114	25,64±8,12	p:0,105
Geliri giderinden fazla	62,50±8,58		26,25±10,45	
Annenin eğitim durumu				
Okur-yazar değil	58,81±8,77		29,36±10,94	
Okur-yazar	56,09±10,27	KW:10,810	25,18±5,45	KW: 3,944
İlköğretim	61,11±8,30	p: 0,055	25,99±8,58	p: 0,557
Ortaöğretim	57,20±10,99		25,54±9,02	
Lise	53,38±12,84		29,05±8,57	
Üniversite	71,00±0,00		22,00±0,00	
Babanın eğitim durumu				
Okur-yazar değil	60,00±6,24		26,66±11,54	
Okur-yazar	55,41±10,01	KW: 3,638	30,41±8,92	KW: 9,887
İlköğretim	60,27±8,50	p: 0,603	25,07±8,09	p: 0,078
Ortaöğretim	59,76±9,42		26,56±8,94	
Lise	57,50±11,13		26,50±9,59	
Üniversite	51,66±18,59		31,50±9,33	

Çizelge 5.2. Bazı sosyodemografik değişkenler ve ölçeklerden alınan puanlar**Table 5.2.** Some sociodemographic variables and scores from scales

Değişkenler	TCRTÖ		AİŞFÖ	
	$\bar{X} \pm SD$	Test p	$\bar{X} \pm SD$	Test p
Annenin mesleği				
Ev hanımı	59,40±9,57		26,54±9,08	
Memur	58,50±12,81	KW: 5,447 p: 0,364	22,75±5,50	KW: 2,445 p: 0,785
İşçi	53,92±11,09		25,38±6,61	
Emekli	62,00±13,11		27,33±10,21	
Serbest	65,25±5,12		27,50±9,88	
Diğer	58,00±11,07		26,50±8,41	
Babanın mesleği				
İşsiz	55,15±10,54		30,38±10,15	
Memur	60,76±9,07	F: 0,878 p: 0,497	25,88±9,48	F: 0,982 p: 0,430
İşçi	58,10±8,06		25,73±7,98	
Emekli	60,23±10,48		26,05±9,75	
Serbest	59,92±7,98		25,07±6,54	
Diğer	58,44±11,57		27,67±9,32	
Anne babanın birlikte olma durumu				
Anne-baba sağ birlikteler	59,75±9,16		26,06±8,84a	
Anne- baba sağ boşanmışlar	57,50±11,02	KW: 3,407 p: 0,492	25,07±6,99	KW:12,200 p: 0,016
Anne hayatta değil	53,00±0,00		21,00±0,00	
Baba hayatta değil	52,61±14,89		33,61±8,65a	
Her ikisi de yaşamıyor	60,00±9,89		26,00±2,82	
Kardeşe sahip olma durumu				
Kardeşi olan	59,19±9,86	t:0,418	26,54±8,91	t:1,059
Kardeşi olmayan	57,50±6,74	p:0,676	22,66±3,93	p: 0,291
Şiddete yönelik eğitim alma durumu				
Evet	61,19±8,37	t:2,851	25,25±8,64	t:1,798
Hayır	57,43±10,55	p: 0,005	27,41±8,90	p: 0,74

F: Anova, KW: Kruskal Wallis Testi, T: Independent Samples T Testi

Sonuç

Bu çalışmanın sonucunda; Pandemi öncesinde çoğunlukla anneye şiddet uygulanırken pandemi sürecinde anne, kız kardeş ve erkek kardeşlere de şiddet uygulandığı bulunmuştur. Şiddetin genellikle baba/eş tarafından uygulandığı görülmüştür. Pandemi sürecinde aile içi sözel ve psikolojik şiddette artış olduğu görülmüştür. Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıklarının düşük düzeyde olduğu ve toplumsal cinsiyet rollü ile ilgili farkındalık düzeylerinin orta seviyede olduğu bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının arttıkça aile içi şiddetin azalması yönünde bir ilişkinin var olduğu belirlenmiştir.

Çalışma sonucuna göre şu önerilerde bulunulabilir; Çalışmanın farklı örneklemeler ile hem kadınlar hem de kız ve erkek çocuklarda nicel ve nitel boyutta tekrarlanabilir. Ayrıca yaşanan şiddetin hem kadın ve kız çocuklarını hem de erkek çocuklarını ne yönde etkilediğini belirlemek amacıyla derinlemesine görüşmelerle nitel çalışmalar yapılabilir. Ayrıca ebelik bölümü öğrencilerinin farkındalığını arttırmak adına aile içi şiddete yönelik ve toplumsal cinsiyete yönelik müfredat ders ya da konu eklenebilir, öğrencilere bu konular ile ilgili eğitim verilebilir. Toplumda kadına yönelik şiddetle mücadele için toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin olumlu tutumların geliştirilmesi için eğitimlerin planlanabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Abuhammad, S. (2021). Violence against Jordanian Women during COVID-19 Outbreak. *International Journal of Clinical Practice*, 75(3), 1–7. <https://doi.org/10.1111/ijcp.13824>
- Aşkın, R., Bozkurt, Y., & Zeybek, Z. (2020). Covid- 19 Pandemisi: Psikolojik Terapötik Müdahaleler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 304–318.
- Aslan, M., & Demirci, Ç. (2019). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Aile İçi Şiddet Etkileşimi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(5), 3027–3046.
- Aydın, M., Bekar, E. Ö., Gören, Ş. Y., & Sungur, M. A. (2016). Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 223-242.
- Aydın, Ş., & Parlak, A. G. (2022). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Aile İçi Şiddet Farkındalığı ve Etkileyen Faktörler: Tanımlayıcı Kesitsel Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal Of Nursing Sciences*, 14(2), 570-580.
- Baidoo, L., Zakrisson, T. L., Feldmeth, G., Lindau, S. T., & Tung, E. L. (2021). Domestic Violence Police Reporting and Resources During the 2020 COVID-19 Stay-at-Home Order in Chicago, Illinois. *JAMA Network Open*, 4(9), e2122260. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2021.22260>
- Bakioğlu, F., & Türküm, A. S. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlilik

- Çalışması. Kastamonu Eğitim Dergisi, 27, 701–716. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2697>
- Başgöl, Ş., Özdemir, N. G. D., & Benli, C. K. (2023). Hemşirelik Öğrencilerinin Aile İçi Şiddet Farkındalıklarının Flört Şiddetine Etkisi. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 32(1), 27–36.
- Boserup, B., McKenney, M., & Elkbulli, A. (2020). Alarming trends in US domestic violence during the COVID-19 pandemic. American Journal of Emergency Medicine, 38(12), 2753–2755. <https://doi.org/10.1016/j.ajem.2020.04.077>
- Çal, A., & Aydın Avcı, İ. (2020). Hemşire ve Ebe Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları İle Aile İçi Şiddete Yönelik Tutumları ve Yaşam Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(2), 103–112.
- Cappa, C., & Jijon, I. (2021). COVID-19 and violence against children: A review of early studies. Child Abuse and Neglect, 116(P2), 105053. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105053>
- Dağlar, G., Bilgic, D., & Demirel, G. (2017). Ebelik ve Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 10(4), 220–228.
- Dikmen, H. A., & Marakoğlu, K. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İle Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Genel Tıp Dergisi, 29(2), 73–79.
- Dursun, A. (2020). Kadına Yönelik Şiddet: Ergenlerin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Yordayıcılığı. Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi, 3(6), 67–86.
- Ergin, A., Bekar, T., & Aydemir Acar, G. (2019). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumları ve Etkileyen Faktörler. Fırat Tıp Dergisi, 24(3), 122–128.
- Gencer, M. Z., Ağırman, E., & Arıca, S. (2019). İstanbul İlinde Kadına Yönelik Şiddet Sıklığı ve Kadınların Şiddet Algısı. Ahi Evran Tıp Dergisi, 3(1), 18–25. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aemj/issue/44872/492208>
- Gosangi, B., Park, H., Thomas, R., Gujrathi, R., Camden, P., Harris, M. B., Boland, G. W., & Rexrode, K. (2021). Exacerbation of Physical Intimate Partner Violence during. Radiology, 298(1), E38–E45. <https://doi.org/10.1148/radiol.2020202866>
- Güven, E., & Altay, B. (2020). Ebelik Öğrencilerinin Kadına Uygulanan Şiddete ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(2), 191–200. <https://doi.org/10.47115/jshs.764948>
- Humphreys, K. L., Myint, M. T., & Zeanah, C. H. (2020). Increased risk for family violence during the COVID-19 pandemic. Pediatrics, 146(1). <https://doi.org/10.1542/peds.2020-0982>
- İrmak Vural, P., İnançgil, D., & Körpe, G. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Şiddete ve Aile İçi Şiddete Yönelik Tutumları. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 3, 272–279. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.777785>
- Kanbay, Y., Işık, E., Yavuzaslan, M., & Keleş, S. (2012). Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Görüş ve Tutumlarının Belirlenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(2), 107–119.
- Muldoon, K. A., Denize, K. M., Talarico, R., Fell, D. B., Sobiesiak, A., Heimerl, M., & Sampsel, K. (2021). COVID-19 pandemic and violence: rising risks and decreasing urgent care-seeking for sexual assault and domestic violence survivors. BMC Medicine, 19(1), 1–9. <https://doi.org/10.1186/s12916-020-01897-z>
- Özkan, G. (2017). Kadına Yönelik Şiddet-Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme. Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1), 533–564. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/744941>
- Özyürek, A., & Kurnaz, F. B. (2019). Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması / Domestic Violence Awareness Scale: Reliability and Validity. Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 9(1/16), 227–250. <https://doi.org/10.23863/kalem.2019.126>
- Palas Karaca, P., & Çubukçu Aksu, S. (2020). Sağlık Hizmetleri Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki. Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi, 4(7), 91–100. <https://doi.org/10.31461/ybpd.732189>
- Piquero, A. R., Jennings, W. G., Jemison, E., Kaukinen, C., & Knaul, F. M. (2021). Domestic violence during the COVID-19 pandemic - Evidence from a systematic review and meta-analysis. Journal of Criminal Justice, 74(March), 101806. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2021.101806>
- Rende, R. E. (2020). Evli Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Tutumlarıyla Çocukken Şiddete Maruz Kalmalarının Kadına Şiddetle İlişkisi. International Journal of Social and Humanities Sciences, 4(3), 79–92.
- Roesch, E., Amin, A., Gupta, J., & García-Moreno, C. (2020). Violence against women during covid-19 pandemic restrictions. The BMJ, 369(May), 2–3. <https://doi.org/10.1136/bmj.m1712>
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2015). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara. <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/23338>
- Tel, H., Kocataş, S., Güler, N., Tel Aydın, H., & Akgül Gündoğdu, N. (2019). Evli Kadınların Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumu ve Etkileyen Faktörler. İBAD Sosyal Bilimler Dergisi, 256–264. <https://doi.org/10.21733/ibad.611511>
- Usher, K., Bhullar, N., Durkin, J., Gyamfi, N., & Jackson, D. (2020). Family violence and COVID-19: Increased vulnerability and reduced options for support. International Journal of Mental Health Nursing, 29(4), 549–552. <https://doi.org/10.1111/inm.12735>
- Yaman Efe, Ş., & Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 11(1), 23–29.
- Yüksel Şahin, F., & Çanakçı, E. (2022). Eşinden Şiddet Gören ve Görmeyen Çalışan Kadınların Çok Yönlü Eylemlilik Özelliklerinin, Ruh Sağlığı Sürekliliklerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İncelenmesi. İBAD Sosyal Bilimler Dergisi, 12, 374–396. <https://doi.org/10.21733/ibad.1023139>
- Zhang, H. (2020). The Influence of the Ongoing COVID-19 Pandemic on Family Violence in China. Journal of Family Violence, 37(5), 733–743. <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00196-8>